Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor
Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links
Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

10de Program

fra

Kristiansunds Skole

1880.

Indbydelsesskrift

til

Aarsexamen 1880

ved

Kristiansunds

offentlige Skole for den højere Almendannelse

ved

Schou Bruun,

Adjunkt.

Kristiansund.

John Johnsens Bogtrykkeri.

1880.

PRØVE

PAA

EN KORT UDSIGT

OVER

LITERATURENS

FORSKJELLIGE GRENE

FORSYNET

MED EKSEMPLER.

NÆRMEST FOR SKOLEN

AF

SCHOU BRUUN,
ADJUNKT.

KRISTIANSUND.
JOHN JOHNSENS BOGTRYKKERI.
1880.

Forkortelser.

E. — Den ældre Edda
Wg. — Wergeland.
Wh — Welhaven.
A. M. — Andreas Munch
B. B. — Bjørnstjerne Bjørnson.
H I. — Henrik Ibsen
n. f. — norsk folkevise.
d. f. — dansk folkevise.
s. f. — svensk folkevise.

De græske og romerske forfatternavne er sat med store bogstaver, de øvrige med *kursiv*.

Dette Arbeide, som snart bliver færdigt, kommer i boghandelen i løbet af sommeren. - Efter prosaen kommer et alfabetisk register over forfatterne, som igjen henviser til en literaturhistorisk-biografisk fortegnelse over samme.

Forbemerkninger.

Alle de bedste og derfor ogsaa almengyldige følelser og tanker, viljesretninger og handlinger hos et folk faar sit udtryk i dets **literatur** ɔ: alle dets offentlige skrifter. Literaturen bliver derfor ligesom et speil, hvori folket ser sit eget billede paa de forskjellige udviklingstrin, og literaturhistorien bliver følgelig dets udviklingshistorie.

Vigtige betingelser for literaturen er skrivekunsten og — senere — bogtrykkerkunsten, som i modsætning til den mere eller mindre paalidelige tradition eller mundtlige overlevering baade opbevarer os de menneskelige aandsfrembringelser og begivenheder i en fast og uforandret form og tillige skaffer dem en langt større udbredelse. Forbausende er imidlertid den troskab, hvormed traditionen har arbeidet, idet endog længere digte og fortællinger er os opbevarede ved gjennem aarhundreder at gaa fra mund til mund. Saaledes Homers digte, der først blev nedskrevne under Peisistratos († 527 f. K.), og hos vore forfædre den ældre Edda samt en mængde sagaer, som ikke blev førte i pennen, førend kristendommen havde indført de latinske bogstaver, da nemlig runerne kun var skikkede til kortere optegnelser.

Eftersom literaturen vokser, deler den sig i flere dele, som dog ofte paa mangfoldige maader slaar over i hinanden, da grænsen er flydende, og delene som en følge deraf ikke kan adskilles ved skarpe grænselinjer.

Literaturens hovedgrene er:

A. POESI, som væsentlig er et udtryk for fantasien, følelsen og det skjønne.
B. PROSA, som væsentlig er et udtryk for forstanden, fornuften og det sande.

Af disse gaar da poesien historisk forud for prosaen, ganske paa samme maade, som forstanden og begrebet hos det enkelte menneske udvikler sig af følelsen og fantasien.

Poesien eller digtekunsten hører til de skjønne kunster, og den poetiske literatur kaldes derfor ogsaa skjønliteratur. Den er dels og fornemmelig i bunden form (rythme: taktmæssig bevægelse ved versfødder; rim: enderim, bogstavrim, se Hofgaards grammatik § 170), dels ogsaa i ubunden form (prosaformen: frihed i ordlag som i dagligtale).

„Prosastil er for ideer,
vers for syner.
Sindets lyst og sindets veer,
sorg, som paa mit hoved sneer,
harm, som lyner,
fyldigst liv jeg friest skænker
just i versets lænker.“ HI.

Anm. Kunst er det at „kunne“ give et af fantasien eller indbildningskraften dannet billede af det fuldkomne ɔ: et ideal en ydre, sanselig og grei form, saaledes at det gode og fuldkomne behagelig springer en i øinene, og herved fremstaar da „det skjønne“, som efter sin afledning (etymologisk) er det, som man gjerne ser („skuer“), og efter sit indhold er en forening af det gode og det behagelige. For at bringe idealet til udvortes anskuelighed anvender kunstneren forskjellige midler: Arkitekten træ, sten osv, billedhuggeren marmor, maleren farverne, kunstdanseren sit eget legeme, skuespilleren tillige stemmen, musikeren toner, digteren ord. Saaledes opstaar flere arter af kunsten, som, da de alle har det skjønne som maal, kaldes skjønne kunster eller ogsaa frie kunster, da de er uafhængige af al praktisk nytte:

1) **arkitekturen** *) eller bygningskunsten [den doriske, joniske, korinthiske søileorden, || den romanske stil (rundbuen), den gotiske (spidsbuen - hos os: Trondhjems og Stavanger domkirke) og den mauriske (hesteskobuen - Alhambra). - Eiendommelig for Norge er stavkirkestilen (Hitterdal, Borgund)].

2) **skulpturen****) eller billedhuggerkunsten (*Thorvaldsen* — Thorvaldsens musæum; hos os *Hans Michelsen*, elev af Thorvaldsen, *B. Bergslien*, *Borch*. Her maa ogsaa nævnes træskjærerkunsten.

3) **malerkunsten*****) (landskabsmaleri - *Johan Dahl*, *Gude*, *Morten Müller*, *Eckersberg*); marinemaleri - *Bennetter*, *Boll*; stillebensmaleri (frugtstykker, blomsterstykker, dyremaleri) - *Bø*, *Askevold*; genremaleri - *Tidemand*; *Carl Hansen*; *Ross*; det historiske maleri - *Arbo*, *Eilif Petersen*; det religiøse maleri - *Eilif Petersen*; portrætmaleri - *K. Bergslien*.

Oscarshal, som den kunstelskende konge Oscar den første lod bygge, frembyder eksempler: Saaledes frisen af Borch, der fremstiller Fridtjovs saga, og under den de til begivenhederne svarende landskaber af Gude; fremdeles en række norske kongestatuer af Michelsen, dyremalerier af Sigvald Dahl, og endelig i spisesalen: „norsk bondeliv" af Tidemand og norske landskaber af Frich. Alt er rigt indrammet af den norske træskjærerkunst. Bygningen selv er opført af arkitekt Nebelong. [Mærk: Oscarshal - J. Moe].

*) Athen paa Perikles's Tid: Propylæerne (MNESIKLES), Parthenon (IKTINOS og KALLIKRATES); Odeion (konsertsalen, hvis tag bares af masterne paa de ved Salamis ødelagte persiske skibe. I spidsen for disse storartede arbeider stod **) billedhuggeren FEIDIAS: Athene promachos (af byttet ved Marathon). Feidias's broder var ***)maleren PANAINOS, som sammen med POLYGNOTOS malte Slaget ved Marathon i stoa poikile, hvor senere Zeno samledes med sine tilhørere: stoikerne. Senere ZEUXIS og PARRHASIOS og paa Aleksanders tid: APELLES.

4) **orchestik** og **mimik***) eller efterlignelseskunst, som ved minespil og tilsvarende bevægelser uden ord fremstiller sjælelige tilstande. Begge er forenede i baletten (Danmarks *Bournonville*).

*) Romernes pantomimer. De største pantomimikere var Bathyllos i komiske og Pylades i tragiske roller. Begge under August.

5) **skuespilkunsten***), hvis opgave det er gjennem fremsigende eller syngende recitering samt mimik at give den dramatiske digtning liv og anskuelighed. Den norske scenes ypperste kræfter er *Johannes Brun* og *Laura Gundersen*.

*) Hos grækerne optraadte indtil Sofokles's tid selve digteren som skuespiller. Hos romerne var derimod fordetmeste skuespillerne slaver eller frigivne.

6) **musikken** *) eller tonekunsten, som enten er vokalmusik (sang) eller instrumentamusik (spil). Ekskekutører: *Ole Bull*, *Gudbrand Bøhn*, *Erika Nissen*. Komponister: *Ole Bull*, *Reissiger*, *H. Kjerulf*, *Lindemann*, *Grieg*, *Nordraak*, *Johan Selmer*, *Johan Svendsen*. NB. „folkemelodier".

*) I Grækenland: TERPANDER (lyren), ARION (kithar), MIMNERMOS (fløite); alle c. 600 f. K.

7) **poesien** eller digtekunsten, hvis forskjellige arter nu skal være gjenstand for nærmere betragtning, er ordets kunst, og dette er ogsaa sproglig betegnet, idet det græske ord epos, som er navnet paa den ældste digtart, egentlig betyder ord.

A. Poesi.

Poesien falder i tre hovedafdelinger: den episke, den lyriske og den dramatiske.

I. Den episke poesi er den oprindeligste og væsentlig fortællende. Vegten hviler her paa handlingen og begivenheden (det objektive), medens digterens egne stemninger og følelser (det subjektive) ikke kommer tilsyne. Stilen er rolig og jevn.

II. Den lyriske poesi eller stemningspoesien er væsentlig et udtryk for det indre livs rørelser og bevægelser i dets skiftende stemninger. Den lyriske stil er derfor ofte — i modsætning til den episke ro — lidenskabelig og mangfoldig vekslende.

III. Den dramatiske digtning eller skuespillet fremstiller ligesom den episke en handling eller begivenhed, men ikke som forbigangen, idet dramaet drager den ind i nutiden og fører personerne selv frem for os, lader dem tale og handle, som om det foregik for vore øine.

I. Den episke poesi.

Den episke poesi er: enten 1) ligefrem fortællende og skildrende, eller 2) gjennem fortælling belærende (didaktisk), eller 3) romantisk.

1. Det ligefrem fortællende eller skildrende epos falder i følgende underafdelinger:

a) Det heroiske epos*), som knytter sig til overordentlige begivenheder og fortæller om helteues bedrifter (sagnkredsen om vølsunger og nivlunger. *E.*) Hid hører ogsaa det **mythiske epos**, der fortæller om gudernes liv og virken (Trymskvida: Tor henter sin hammer. *E*).

*) Uovertrufne aandsfrembringelser paa dette felt er: HOMERs Iliade og Odyssé, som i Rom paa Augusts Tid blev efterlignet af VERGIL i Æneiden, hvoraf den første halvdel svarer til Odysséen, den anden til Iliaden. HOMER er det ioniske heltedigts grundlægger (c. 900 f. K.). Ypperlig oversættelse af den danske digter *Chr. Wilster.*

b) Det idylliske epos eller **idyllen** *) giver os "smaabilleder" af det enfoldige og rolige hyrdeliv eller landliv med dets uskyldige glæder og lette sorger (Familien paa Stenset og den lille Alfhild (barneidyl) - *M. C. Hansen*; Elgskyttarne - *Runeberg.* En dramatisk idyl har vi i St. Hansaftenspil - *Oehlenschläger.* - Hermann und Dorothea - *Goethe* - grænser til det heroiske epos.

*) Idyllen er dorisk. Grundlægger: THEOKRIT fra Syrakus (c. 270 f. K.), efterlignet af VERGIL: bukolika.

c) Det komiske epos *) fremkommer dels ved parodi (bisang), idet den alvorlige og rolige form bibeholdes fra det heroiske epos, medens stoffet er hverdagsfigurer, der behandles som heroer (Peder Paars - *Holberg*), dels ogsaa ved travesti (forklædning), idet heroiske eller guddommelige personer drages ned i hverdagslivet (Gaffelen - *Wessel).* I begge tilfælde beror den komiske kraft paa modsætningen.

*) Hos grækerne: Batrachomyomachia, kampen mellem frør og mus, en parodisk efterligning af Iliaden.

2. Det didaktiske*) eller gjennem fortælling belærende **epos** falder i følgende underafdelinger:

a) Det kosmogoniske*) eller mythisk belærende **epos** skildrer verdens og guders ophav (völuspå - *E*). ‖ Paa kri-

stelig grund: Heksaemeron - *Arrebo;* Skabelsen, mennesket, Messias er et dramatisk „verdensepos" - *Wg.*)

Hertil slutter sig **det egentlige læredigt****), som giver et idealiseret afpræg af en almengyldig sandhed uden at indklæde den i en fortælling, hvorfor det med hensyn til formen slaar over i lyrikken. Med hensyn til indhold nærmer det sig ofte prosaen (håvamål - *E.* -- prosaisk modstykke: kongespeilet ‖ *Tullin:* søfarten og skabningens ypperlighed. - Digtets aand - *Wh.* - Her er ogsaa pladsen for:

Gnomer***) eller **ordsprog**, som, udsprungne af folket selv, i faa, men fyndige ord udtrykker dets skat af livsvisdom (Norske ordsprog - samlede af *Jvar Aasen).* En sammenslyngning af gnomer kaldes et gnomisk digt (Lad-Hans - *Wg.*).

*) Grundlagt af den æoliske digter HESIOD fra Bøotien (theogonia); **)erga kai hemerai, som fremkaldte Vergils georgika; — Eleatikerne: XENOFANES, PARMENIDES ***)*Salomos* ordsprog. — Hos grækerne: SOLON (c. 600 f. K) THEOGNIS (c. 500 f. K.).

b) Fabel*) og **parabel***), som begge hviler paa allegorien, og som har udviklet sig i orienten, indklæder en almindelig og belærende sandhed i en fortælling, hvortil fabelen tager stoffet fra naturen (især fra dyreverdenen), parabelen fra menneskelivet. (Franskmanden *Lafontaine* († 1695); *Holberg* (moralske fabler); *E. Storm; Wg.).*

*) I bibelen findes baade den ældste fabel (Dommernes bog 9, 8—15) og parabel (2 Sam. 12, 1—14). — Den største græske fabeldigter er ÆSOP (c. 600), efterlignet hos romerne af FÆDRUS (paa Tibers tid). Den ældste romerske fabel er Menenius Agrippa's om maven og lemmerne, som dog længe før fortaltes i Indien. — Af parabler findes de skjønneste i bibelen

c) Satiren*), som gjennem skildringer af livet enten ligefrem eller ironisk (forstilt) fremstiller den mangelfulde virkelighed i modsætning til det i digteren boende ideal af livsforholdene, er væsentlig en straffepræken mod

og latterliggjørelse af tidens fordærvelse og skrøbeligheder. (Oldtidens berømmelse - *Tode*; Nils Klims underjordiske reise - *Holberg*, der i form af en reisebeskrivelse dadler samtlige samfundets brøst paa den tid).

Hvorvel satiren oprindelig er episk, kommer den ogsaa frem saavel i den lyriske som i den dramatiske digtform (*Holberg*. - Den utidige rangsyge; Disse tiders onde optugtelse - *Falster*. - Rigsdalersedlens hændelser, „Hver mand i byen om indtoget taler" - *P. A. Heiberg*. - Gjengangeren og han selv - *Baggesen*; hos os: *Wh.*, *HI.* Ofte antager satiren brevform**) (Aabent brev; ballonbrev - *HI.*)

*) Satiren er ægte romersk: HORATS (paa Augusts tid), senere JUVENAL (indigneret i modsætning til Horats's humor); PERSIUS (bitter), MARTIAL (spøgende), PETRONIUS (vittig). - **) HORATS's epistler.

Til satiren slutter sig **epigrammet***), der ligesom denne ofte slaar over i lyrikken. Epigrammer (eg. fortællende indskrifter) er smaavers, som i en grei, men haarfint tilspidset form („braad") indeholder en kjernefuld tanke af belærende, spottende, dadlende eller berømmende art (*Holberg*, oversat af *Jens Justesen*; *Wessel*; *Claus Fasting*; *Ibsen*: I en komponists stambog).

*) Grundlægger SIMONIDES fra Keos († 469 f. K.).

3) Det romantiske epos, der med undtagelse af eventyret tilhører den kristne tid, og som nærmest fremstiller det ideale aabenbarende sig midt i den ufuldkomne virkelighed, falder i følgende underafdelinger:

a) Eventyr og legende. **Eventyret** er den fortællende digtart, hvor fantasien har det største spillerum, idet den, ligesom i drømme, sammensætter alle slags forunderlige figurer og billeder, hentede fra en fantastisk trylleverden. — Hvorvel eventyret er verdsligt og slutter sig nøie til folkelivet, indeholder det dog gjerne en grundforestilling om en ideel skikkelse, der seirer over ydre trange og uan-

selige forhold. Saaledes i vore eventyr: Askeladden. Eventyret, som adskiller sig fra den mere tørre og beklærende fabel ved det selsomme og vidunderlige og fra sagnet, der er knyttet til det historiske, ved det fantastiske, er enten folkedigtning eller kunstdigtning. (Eventyrsamlere: brødrene *Grimm*; hos os: *Jørgen Moe* og *Asbjørnsen*. - Eventyrdigtere: *Ingemann*, *H. C. Andersen*). Ligesom sagnet er et gjenskin af historiske begivenheder, saaledes er eventyret ofte en gjenklang af mythologien og opstaaet derved, at troen paa denne ved kristendommens indførelse er gaaet over i digtning. Saaledes minder „de tre spindersker" om parcerne (nornerne) og „Tornerose" om Odin, Brynhild og Sigurd Fafnesbane.

Legenden, som er af religiøs art, er en kristelig mythe, der som oftest fortæller om helgener, som gjør jertegn. [St. Olav og troldene. - Legendedigtere: Oehlenschläger (Hesteskoen); *Ingemann*; *Paul Møller* (St. Laurentius).

b) Det romantiske heltedigt, som tilhører riddertiden, fremstiller dels de kristnes seirrige kamp mod de vantro (det befriede Jerusalem — italieneren *Tasso*), dels ridderskabets eventyrlige bedrifter i ærens, kjærlighedens og troskabens tjeneste (Den rasende Roland — italieneren *Ariosto*. De sorte riddere - *Ingemann*).

c) Roman og novelle, som begge tilhører den nyere tid, henter sit stof mere fra den virkelige verden, medens det overnaturlige og vidunderlige træder tilbage. Begge benytter prosaformen. Hertil slutter sig den poetiske fortælling og den poetiske beskrivelse.

Romanen, der er den prosaiske opløsning af middelalderens ridderdigte, som den tillige afløser, er et fuldstændigt livsmaleri, som har til opgave at fremstille det virkelige, naturlige, menneskeliv, især privatlivet, gjennem hvis krydsninger og forviklinger idealet (romanens helt) arbeider sig frem, fordetmeste med kjærligheden som hoveddrivfjær.

Romanen er efter sit indhold og sin fremstillingsmaade af forskjellig art: ridderromaner, hvis urimelige bombast og storartede misbrug af fantasien er bleven ligesaa harmløst som grundig latterliggjort af den spanske digter *Cervantes* i hans komiske roman Don Quixote (helten; Dulcinea - hans elskede: Sancho Pansa - hans vaabendrager; Rossinante - hans ganger); den historiske roman (*Walter Scott*; - i Danmark: *Ingemann* (Valdemar Seier); *Hauch* (Vilhelm Zabern); - hos os: Pigen fra Norge - *A.M.*); søromanen (*Marryat*); familieromanen og den sociale roman (*Dickens*; hos os: *Camilla Collet* - Amtmandens døtre; Garman & Worse - *Alexander Kjelland*).

Novellen holder sig til en snevrere kreds end romanen og fremstiller kun scener af hverdagslivet; handlingen er mindre indviklet, og personerne færre, og dette gjælder da i end højere grad **novelletten,** hvad der allerede ligger i navnet. Læserens interesse hviler her ikke saa meget paa selve det, som foregaar (det objektive), som paa det indre sjeleliv, de stemninger og følelser, som udvikler sig under handlingen (det subjektive), og hermed har vi overgangen til den lyriske poesi. (I Danmark: *Blicher* - jydske noveller; *Paul Møller* - en students eventyr; *Thomasine Gyllembourg* - „hverdags"historier; *Carl Bernhard* (Andreas de Saint-Aubain); *Goldschmidt* - En jøde, Ravnen; *Bergsøe* - Fra Piazza del popolo; i Sverige: *Aug. Blanche*; - hos os: *M. C. Hansen; Østgaard* - en fjeldbygd; *Bjørnson* (bondenoveller: Synnøve, Arne, en glad gut, fiskerjenten) *Jonas Lie* (lodsen og hans hustru); *Magdalene Thoresen.* - Novelletter: *Alexander Kjelland*).

Den poetiske fortælling, der i raske og kraftige træk sammentrænger et livsbillede, forholder sig til romanen som en skisse til et maleri (*K. M. Hansen* - Luren, Gale Kristian; *Jørgen Moe; Bjørnson*; *Magdalene Thoresen; Marie Colban; Meltzer* - smaafortællinger.) Den poeti-

ske fortælling benytter ogsaa verset (*Wessels* komiske fortællinger: smeden og bageren, hundemordet, posthuset; komiske fortællinger - *Baggesen*. - Adam Homo - *Fr. Paludan Müller*).

Den poetiske beskrivelse, der mere eller mindre slaar over i prosaen, er enten i bunden eller hyppigst i ubunden form. (Nordlands trompet - *Peder Dass*; Sarpen - *Thomas Stockfleth*; Hornelen - *P. H. Frimann* ogsaa *Claus Frimann*. *Asbjørnsens* „rammer" eller indfatninger af eventyr og sagn; En jægers erindringer - *Bernhard Herre*; Tømmerkjørsel og merkning - *Østgaard*; Fløterne - *Schultze*; Fra mit jægerliv, naturskildringer - *I. B. Barth;* Tilfjelds i ferierne - *J. A. Friis*. - Gjeite - *Vinje*).

II. Den lyriske poesi.

I den lyriske digtart, som har at fremstille det indre liv, og hvor digteren synger om

„sindets lyst og sindets veer,
sorg, som paa hans hoved sneer,
harm, som lyner,"

tolker han enten rent almenmenneskelige følelser og stemninger, som rører sig i folket eller tiden, eller sine egne. Digterens „jeg" kommer her mere frem, medens stoffet, som fremkalder den indre bevægelse, træder i baggrunden, og ligesom det varer en stund, før barnet holder op at bruge tredje person om sig selv og begynder at sige „jeg", saaledes er ogsaa lyrikken af senere oprindelse end eposset.

Da den lyriske poesi nærmest udtrykker følelser, er den nær beslægtet med musikken, som er følelseslivets udtryk i toner. Den var ogsaa oprindelig bestemt for sang og har sit navn af lyren, et strengeinstrument, hvormed grækerne ledsagede den. Dette lyrikkens inderlige forhold til musikken kommer bedst frem hos *Bellman*, Sveriges

ypperste lyriker, hos hvem ord og melodi saa ofte fødtes samtidig.

Den lyriske poesi har følgende hovedgrene: 1) samfundslyrik*), 2) individuel lyrik**), 3) episk lyrik).

*) Det doriske melos, som opstod hos dorierne, var bestemt til afsyngelse af et kor (derfor ogsaa: korisk lyrik). (ALKMAN, STESICHOROS, ARION; alle c. 600 f. K); — senere SIMONIDES fra Keos og PINDAR fra Theben, som begge gjestede den kunstelskende Hieron i Syrakus († 467 f. K).

**) Det æoliske melos, som opstod hos æolerne, var bestemt til at foredrages af en enkelt person (ALKAIOS og SAPFO fra Lesbos (c. 600 f. K); — Noget senere ANAKREON fra Teos).

1. **Samfundslyrik,** hvorigjennem ikke blot digterens, men et helt samfunds følelser faar sit udtryk, er af mangfoldig art. Som de mest iøinefaldende arter mærkes:

a) **Hymnen***) eller **salmen,** der enten andagtsfuld dvæler ved guddommens storhed og naade eller tolker menneskets religiøse trang og følelser. *(Kingo, Dorothea Engebretsdatter, Brorson, Nordahl Brun, Grundtvig, Wexels, Landstad).* Herhen hører ogsaa oratorium og kantate, større religiøse sangdigte, hvori det musikalske element er det overveiende. Af disse har især oratoriet et dramatisk tilsnit. Kantaten kan ogsaa være verdslig og henhører da til festkvad. (Sørge- og festkantater - *Ewald.* - Blandt Komponister i denne Retning kan nævnes *Lindemann.*

*) *David.* - Hos grækerne: hymner (lovsange til gudernes pris; dithyramben til Bakkus) og threner (klagesange over afdøde, hos romerne: neniæ).

b) **Fædrelandssangen,** som priser fædrelandets hæder, frihed og betydningsfulde minder („Hvor herligt er mit fødeland" - *Wolff;* Norafjeld - *Sylvester Sivertson*; Mit fødeland - *A. M.*; „Ja, vi elsker dette landet" - *B. B.*) eller dets stænder („Den norske sømand er et gjennembarket folkefærd - *B. B.)*, samt **krigssangen***), som i far-

lige tider opflammer folket til tapperhed og fædrelandskjærlighed (Marseillaisen - *Rouget de Lisle*, 1792; - hos os: *Envold Falsens* krigssange 1808).

*) Hos grækerne: Pæan (polemikos). Særlig mærkes TYRTÆOS fra Attika, som ved sine hypothekai (formaninger) satte mod i spartanerne under den anden messeniske krig (c. 650 f. K.), og SOLON i anledning af Salamis's tilbagerobring (c. 600 f. K.).

c) **Festkvadet**, som udtrykker folkets eller et engere samfunds stemning ved fester (*Wh.*), samt **leilighedsdigtet** (i indskrænket forstand), som tager sit stof fra festlige punkter i privatlivet, og hvor digteren tolker slegts og venners følelser. *Anders Bording; Tullin*: Maidagen. Brylluppsviser*) - *B. B.*) Herhen hører ogsaa **selskabssangen** og **drikkevisen** **), som er et udtryk for den glæde og munterhed, der fremkaldes ved selskabelig sammenkomst (*Rahbeck*. - *Lyder Sagen*: „Diogenes vranten og stolt." *Nordahl Brun*: „Bor jeg paa det høie fjeld", „For Norge kjæmpers fødeland;" - *Jens Zetlitz*: „Mit fulde glas og sangens raske toner;" - *Schwach*). Ofte antager selskabssangen karakter af rundsang***) og vekselsang (i landsmaalet: stev: „Aa eg er ungkar, og eg er ærleg"; i Ervingen at *I. Aasen*: „Hava me gløymt vore gamle stev").

Hos grækerne: *)Hymenæer og epithalamier; **)paroinier og ***)skolier.

2. **Individuel lyrik,** hvor digteren synger ud af egen fulde barm alt, hvad der rører sig i hans sjel, uden tillige at være tolk for andres stemning, er af ligesaa forskjellig art, som der gives mangfoldighed af følelser og stemninger. Som den individuelle lyriks hovedformer mærkes dog følgende:

a) **Følelseslyrik,** hvor digteren udtaler sin begeistring, glæde, sorg, vemod, længsel, kjærlighed, harm:

begeistring*) (lovkvad og mindekvad, som for-

herliger fremragende personer. - Herhen hører de fleste skaldekvad: Håkonarmål - *Eyvind skaldaspiller;* i landsmaalet: Haraldshaugen - *I. Aasen* ‖ Daniel Rantzau - *Oehlenschläger;* Huitfeldts vise - *Rahbek*; Morten Luther - *Grundtvig*; Tordenskjold - *Ingemann*; Snorre Sturlason - *Blicher*; Oehlenschläger, Ludvig Holberg - *Kr. Wilster*; (den sidste ogsaa besunget af *Wh.*). Den norske kvinde - *Hostrup.* Oberst Kruse - *Klaus Frimann*; Klaus Fasting - *Lyder Sagen;* Rouget de Lisle - *Wg.*; Nehemias - *Wh.*; „Keiseren kommer" - *P. A. Jensen*; Daniel Schøtz, Halfdan Kjerulf - *B. B.*; Ho Astri - *K. Janson*; Ved personification: ode til friheden - *Bjørrgaard;* Til søvnen - *Wessel*; Til sjælen - *Ewald;* Lovprisning af naturskjønhed: Rungsteds lyksaligheder - *Ewald*; Hardanger - Wg.); Dei gamle fjelli - *I. Aasen.*

*) HORATS[9] oder

glæde (*Jens Zetlitz* „glædens muntre sanger"; - *Hostrup*); lystighed („Dans, raabte felen" - *B. B.*); freidighed („Løft dit Hoved" - *B B.*); jublende fryd („Paa fjellet" - *K. Janson*); „Aa kjøre vatn aa kjøre ve" (n. f.).

sorg*), smerte (Sønnetabet - *Egil Skallagrimsson.* ‖ *Jonas Rein*, „den sande sorgs ulignelige sanger"; *Ewald*; - „O fædreland, hvad har du tabt" - *Peter Holst*; Ørnulfs drapa *H. I.*; Synnøves sang *B. B*; „Ifjor gætt' eg geitinn'" (n. f.);

harm og harme**) (nidvisa) ‖ „Over Islands fjelde" - *A. M.*; En broder i nød - *H. I.*).

vemod („Moder, jeg er træt, nu vil jeg sove" - *H. C. Andersen*; „Da jeg var lille" - *Baggesen* - parodieret af Paul Møller i „Jenses lidenhed"; - hos os: *A. Munch*).

længsel (Emigrantens hjemve - *Kr. Monsen*; Sætergjentens søndag - *I. Moe*; „Over de høie fjelde"

- *B. B.*) „Om dagen vid mit arbete“ (s. f.), „Ak, lilla fogel min,“ (finsk).

kjærlighed*) (mansøngr)‖„O var jeg!“„ Hytten er lukket“ - *Kr. Winther*; Kysset - *Wg.*; Serenader og sonetter - *Th. Kjerulf*; „Og jeg vil ha'e mig en hjertenskjær“ - *C. P. Riis*; Venevil, Spindersken, Dulgt kjærlighed, Til min hustru - *B. B.* - Agnes - *H. I.*; „Astri, mi Astri“ (n. f.). - I brevform: Heroider**) (*Eleonore Ulfeldt* til sin mand).

*) Om kjærlighed sang hos grækerne: ALKAIOS og SAPFO; om kjærlighed og sorg MIMNERMOS (c. 600 f. K.) og THEOGNIS (c. 500 f. K.), og hos romerne: OVID, PROPERTS og TIBULL (alle paa Augusts tid). **)Ovids heroider.

b) **Anskuelseslyrik** eller **malende lyrik**, hvor omgivelserne (naturen) ligesom speiler sig i digterens sjæl, der her forholder sig modtagende (receptiv) og ligesom „glider over og taber sig i inderlig forening med naturens dybe dunkle mening“ („Jeg sad en aften i en lille baad“; Brudefærden - *A. M.* og Aftenstemning - *J. Moe* (efter Tidemand og Gude); Solvirkning - *Wh.* (efter Gude); Norsk bondeliv (efter Tidemands malerier i spisesalen paa Oscarshal) - *A. M.* - Malende og tillige symbolsk eller gjennem allegori belærende: Vandliljen - *A. M.*; Ungbirken - *J. Moe.* Malende og betragtende er: Vaaren - *A. O. Vinje*).

c) **Tankelyrik** eller **reflekterende lyrik** er enten betragtende og belærende (I en tung stund *B. B.*) eller satirisk-polemisk, idet digteren spottende og stridslysten stiger ned fra refleksjonens høide og vender sig mod al verdens daarlighed (*Baggesen.* — *Welhaven:* Norges dæmring, „En soiré er nu for tiden“; *Henrik Ibsen*), eller endelig humoristisk (*Baggesen:* Skjemtsomme rimbreve; *Wessel:* „Braadne kar i alle lande;“- *Peder Dass:* „Fjeldbyggen agter paa tiden“; *Schwach:* Mit Portræt).

*) Hos grækerne: Jamben: ARCHILOCHOS; SIMONIDES fra Amorgos (c 650 f. K.); HIPPONAX (c. 550 f. K.).

3. Episk lyrik er, ligesom eposset, fortællende og nær beslegtet med det romantiske epos; men den episke ro er borte, idet fortællingen gjennemsprudles af digterens eget følelsesvæld (det subjektive), der sættes i bevægelse ved stoffet (det objektive). Herhen hører da:

1) de gamle **kjæmpeviser** og mange **folkeviser**, hvoraf de norske lever paa folkemunde den dag idag og først er blevne nedskrevne af nulevende mænd (*Jørgen Moe:* Norske viser og stev; *Landstad*: Norske folkeviser; *Sophus Bugge*: Gamle norske folkeviser). De danske derimod blev allerede tidlig optegnede og er nu fordetmeste ude af traditionen. (Danmarks gamle folkeviser, udgivne af *Svend Grundtvig*). Ligesom ved eddadigtene er ogsaa her forfatternes navne ubekjendte. Flere kjæmpeviser er en efterklang af de islandske rimur, som i det hele er et sidestykke til hine.

Det lyriske element kommer særlig frem i omkvædet eller stevet, dels ogsaa derved, at de var bestemte til at synges, og herfra folkemelodierne (samler: *Lindemann*). (Eksempler: Ivar Elison; Bendik og Ärolilja; Herre Per og stolt Margit; „Jeg lagde mig saa silde" (norske). - Aage og Else; Dronning Dagmars død; Dronning Bengjerd; (allegorisk:) Kristjern den andens vise; (danske). - Litin Karin (svensk). - Humoristiske (norske): Keringi, som sille til barsøls; Genta, som vilde gifte seg; Mass å'n Lasse; Mannen og Keringi; Truls mæ bogin; Den bagvenda visa).

2) **romancen** eller **balladen** (Sinklarsvisen - *E. Storm*; Flugten til Amerika (humoristisk) - *Kr. Winther*; Guldfisken - *Thiele*; En Erindring, Aasgaardsreien, Eivind Bolt, Koll med bilen, Raad for uraad, Traverbanen, Buesnoren, Dyre Vaa (hu-

moristisk) - *Wh.*; Blomster-Ole, Fanitullen - *J. Moe*; Terje Vigen, Troens grund (satirisk) *H. I.*; Ingerid sletten - *B. B.*; En sammenslyngning af romancer kaldes en **romancering** (Fridtjovs saga - *Tegnér*; Fänrik Ståls sägner - *Runeberg*; hos os: Kongedatterens brudefærd - *A. M.*; paa landsmaalet: Storegut - *Vinje*). I Faustina Strozzi - *Jonas Lie* - har vi en dramatisk lyrisk digtning.

Den episke lyrik danner overgangen til den dramatiske digtning, og dette bliver især tydeligt derved, at kjæmpeviser og romancer ofte har dannet grundlaget for en dramatisk digtning. Saaledes hviler Svend Dyrings hus (*Hertz*) paa en sammenslyngning af: den onde stedmoder, runernes hemmelige magt og den døde moders tilbagekomst; ligeledes hviler Aksel og Valborg (*Oehlenschläger*) paa Aksel Tordssøn og skjøn Valborg.

III. Dramatisk poesi.

Den dramatiske digtning fremstiller en gruppe af forskjellige personer med stridende interesser og formaal, som de hver især søger at virkeliggjøre, og herved opstaar da en spænding og en knude, som tilsidst paa en eller anden maade finder sin løsning. Den dramatiske poesi har følgende hovedarter: 1) Tragedien eller sørgespillet, 2) Komedien eller lystspillet, 3) Det egentlige drama.

1. Tragedien*). Den tragiske helt er en høiere personlighed med store ædle formaal; men idet han med ensidighed kjæmper for disse mod skjæbnen eller den almindelige livsorden, gaar han tilsidst under som et tragisk offer, der vækker vor sympathi ved sit fald. Tragedien er enten fremtrædende historisk, eller romantisk, eller borgerlig:

Historisk tragedie (*Oehlenschläger*: Hakon jarl, Palnatoke, Aksel og Valborg, Væringerne i Miklagaard. Hos os: *A. M.*: William Russell).

Romantisk tragedie (*Hertz*: Svend Dyrings hus).

Borgerlig tragedie (*A. M.* - Salomon de Caus).

Den franske tragedies stivhed og svulst (hos *Corneille* og *Racine*) blev efterlignet af *I. N. Brun* i Zarine og straks efter glimrende parodieret af *Wessel* i Kjærlighed uden strømper.

3. **Komedien***). Medens Udgangen i tragedien er sørgelig derved, at en ophøiet karakter gaar tilgrunde, ender alt i komedien til fælles tilfredshed, saasom den komiske figur ingen medfølelse vækker, naar han bliver tugtet for sin daarskab, da han kun handler efter vilkaarlige indfald og har formaal, hvis værdløshed og taabelighed straks falder tilskueren i øine.

Komedien eller lystspil i videre forstand falder i følgende underafdelinger:

Satirisk komedie (*Holberg*: Den politiske kandestøber, Jean de France, Jeppe paa bjerget, Erasmus Montanus, Den stundesløse. - *P. A. Heiberg*).

Lystspil i engere forstand (*Hertz*: Flyttedagen, „Naar enden er god, er alting godt", Amors genistreger. - *Overskou*: Pak, En bryllupsdags fataliteter. - Romantisk lystspil er Drøm og daad - *Hostrup*).

Naar der i lystspillet indflettes sangpartier med lette og helst kjendte melodier, som kun tjener til at pryde og fremhæve dialogen, opstaar sangspil eller vaudeville, som er af fransk oprindelse (*I. A. Heiberg*: Kong Salomon og Jørgen Hattemager, Recensenten og dyret, Aprilsnarrene, De uadskillelige. - *Hertz*: Debatten i politivennen. - *Hostrup*: Gjenboerne, En spurv i tranedans, Eventyr paa fodreisen, Intrigerne, Soldaterløier; romantisk: Mester og lærling. - *E. Bøgh*: Fastelavnsløier). Fra sangspil adskilles:

Syngestykke eller **syngespil**, som for det meste er en blanding af lystspillet og operaen (se nedenfor). Det musikalske element er her mere selvstændigt. (Drageduk-

ken - *Envold Falsen.* - Fjeldeventyret - *Bjerregaard.* - I landsmaalet - Erringen - *Ivar Aasen.* Et idyllisk syngespil er „Til sæters“ - *Riis*). *C. P.*

Eventyrkomedie eller et dramatiseret eventyr er selvfølgelig den art af den dramatiske digtning, hvor fantasien har friest spillerum (Alladdin - *Oehlenschläger.* - Alferne - *I. L. Heiberg.* - Kalifen paa Eventyr - *E Bøgh*).

Farse eller løierspil, der ligesom eventyrkomedien oftest er forbundet med sang, er et grovkomisk (burlesk), fantastisk og ofte satirisk lystspil [*Wergelands* satiriske farser (Siful Sifadda)].

Anm. Farse og satire betyder egentlig det samme, nemlig blandingsgods, ruskomsnusk.

*) Den græske tragedie (eg. bukkesang) og komedie (eg. glædessang) er begge attiske og har sin oprindelse fra korsange ved fester til ære for Dionysos, hvorfor ogsaa koret er eiendommeligt for dem — Tragedien knyttes naturligst til følgende tre navne: ÆSCHYLUS, SOFOKLES og EURIPIDES, hvoraf den første kjæmpede med i slaget ved Salamis, den anden dansede som gut i seirskoret, og den tredje blev født samme dag. Den græske tragedie, omplantet paa romersk jordbund, vilde ikke slaa dybe rødder - Komedien deles i: a) den gamle, som var af politisk art (ARISTOFANES c 400); b) den mellemste, som, idet den fjerner sig fra det offentlige liv og tillige giver slip paa koret, danner overgangen til c) den nye, der udelukkende henter sit stof fra privatlivet (MENANDER c 300) Denne sidste art kjender vi kun gjennem de romerske efterlignere: PLAUTUS (c 200) og TERENTS († 159), som igjen har været forbilleder for franskmanden *Molière* og *Holberg.* Saaledes gjenfinder vi miles gloriosus i den stortalende soldat og mostellaria i Abracadabra eller husspøgelset.

3. Det egentlige drama, der væsentlig tilhører den nyere tid, staar midt imellem tragedien og komedien. Det tragiske og det komiske element, livets mørke og lyse sider, staar her i indbyrdes ligevegt. Det er en alvorsfuld handling, som er indsprengt med komiske scener og træk, og med en udgang, hvor det gode og onde faar sin fortjente løn.

Dramaet er af forskjellig art:

Historisk drama (*A. M.*: En aften paa Giske. - *H. I.*: Hærmændene paa Helgeland, Kongsemnerne, Keiser og Galilæer (verdenshistorisk) - *B. B.*: Mellem slagene, Maria Stuart).

Romantisk drama (Elverhøi - *I. L. Heiberg.* - Kong Renés datter - *Hertz*).

Borgerligt drama (En fallit - *B. B.*). Hertil slutter sig salonstykket, som henter sit stof fra den høiere sfære (De nygifte - *B. B.*)

Satirisk drama (*Henrik Ibsen*: Kjærlighedens „komedie", Brand, Per Gynt, De unges forbund, Samfundets støtter, Et Dukkehjem).

Det er allerede ovenfor nævnt, at sangen kan træde istedetfor dialogen (samtalen). Naar nu dette er gjennemgaaende, saaledes at sang, understøttet af instrumentalmusik, overalt træder istedetfor dialogen, kaldes skuespillet et musikalsk drama eller **opera** (deminutivform: **operette**). Operaen, som er af italiensk oprindelse, er enten opera seria (alvorlig o.), som svarer til tragedien eller opera buffa (komisk o.), som svarer til komedien. En blanding af det fremsigende og syngende skuespil er det ovennævnte syngestykke, hvor sang og dialog veksler (opera comique, som oprindelig er fransk). I sammenhæng med det musikalske drama kan ogsaa nævnes balletten, som er et mimisk drama. Ogsaa denne stammer fra Italien.

I Paris, hvor den dramatiske kunst har naaet sin høieste fuldendelse, har enhver art af drama sit eget theater.

Anm. Af det ovenfor sagte følger, at poesien, musikken, orchestikken og musikken kan fremstille en handling (drama), og at de altsaa er dramatiske. Men handling forudsætter bevægelse, som igjen forudsætter tid, og netop herved adskiller disse kunsters frembringelser sig fra arkitekturens, skulpturens og malerikunstens verker, som engang færdige og fæstede i materien, staar der faste og uforanderlige og kan opfattes paa en gang, medens

hine kun kan opfattes gjennem en række af tidsdele, med hvis tilbagelæggelse ogsaa kunstfrembringelsen er forbi. Saaledes er dansens skjønhed forbi med selve dansen. Vistnok kan musikken og poesien fæstes paa papiret ved nodetegn og bogstaver, men der fordres dog altid ligesom ved dansekunsten og skuespillerkunsten en stadig reproduktion ɔ: frembringelse paany. Herpaa beror de skjønne kunsters inddeling i fæstende eller fikserende kunster: arkitektur skulptur, malerkunst — og forbigaaende eller transitoriske: dansekunst og mimik, musik og poesi.

Den del af den poetiske literatur, som nærmest er beregnet paa barnet, kaldes **barneliteratur**. Denne er da ligeledes enten:

1) episk (Den lille Alfild - *M. C. Hansen*; Norges konger, Vesle Hans's eventyr - *Wg.*; Viggo, Alarm, Hans grenader - *I. Moe;* Ketil - *I. L.*; Aftnerne paa Egelund - *Hanna Winsnes*; Fortællinger af en præstekone paa landet. — Danmark: *Kaalund* - fabler for børn; Finland: *Zachris Topelius* - läsning för barn (af forskjelligt indhold) eller

2) lyrisk (Smaagutternes nationalsang - Wg.; Smaabørnenes julekveldssang - *Landstad.* - „Gode Gud jeg dig nu Priser" - *Oehlenschläger* (da han kun var 9 aar gammel); „Naar jeg lægger mig til hvile" - *Wg.*, „E gjæ me te sengjin" - n. f. - Killebukken - *B. B.*; „Eg gjætte Tulla i femten aar" - n. f. - Linerlen - *Wg.*; „Liden ekorn sad" - *Fru Kjelland*) eller

3) dramatisk (Tornerose - *Zachris Topelius*; Børnekomedie - *Hostrup*).

B. Prosa.

Prosa [oratio pro(ver)sa], som egentlig betyder den fremadskridende ɔ: ligefremme tale, er dagligtalens og tillige videnskabens sprog. Som før sagt er den som literær fremstillingsform yngre end poesien, dels fordi den er udtryk for et senere udviklingstrin af den menneskelige aand, nemlig forstanden, dels ogsaa fordi den ved sin friere og derved ogsaa løsere form ikke egnede sig saa godt for den mundtlige overlevering; først med skrivekunsten bliver prosaen almindelig.

Anm. Hvorvel prosaformen ogsaa kan benyttes i poetiske frembringelser (f. eks. romanen osv.) er den dog hovedsagelig et udtryk for den tørre, nøkterne forstand, og herfra skriver sig udtryk som „livets prosa", „et prosaisk menneske", der begge indeslutter noget idealitetsstridigt.

Prosaen har ligesom poesien tre hovedgrene: den fortællende, den belærende og den handlende.

I. Den fortællende og beskrivende, som især lægger beslag paa erindringen, er i prosa, hvad eposset er i poesi.

II. Den belærende eller den videnskabelige, som særlig tilhører forstanden og dømmekraften, svarer til den didaktiske digtning (episk eller lyrisk), men det er her begreber ikke følelser det gjælder

III. Den handlende eller retorisk-praktiske prosa, som er et udtryk for forstanden og viljen (erkjendelse og anvendelse), og hvis øiemed det er at virke paa viljen og

fremkalde handling, er den dramatiske digtnings prosaiske modstykke. Ligesom vi nemlig i den dramatiske poesi har en digtet handling, saaledes er det her virkelighedens drama, som spilles, idet de forskjelige synsmaader gjennem skrift og tale udfegter sin strid.

Anm. Iøinefaldende er denne lighed især hvad den retoriske prosa angaar. Saaledes svarer talerens disputatio til dramaets strid, forvikling og spænding, og hans konklusion til dets løsning, medens talens første del: exordium eller indledning svarer til den for flere skuespil eiendommelige eksposition eller indledende fortælling om, hvad der har tildraget sig før selve handlingens begyndelse. Fremdeles viser ogsaa det dramatiske sig i flere sprogfigurer, som er eiendommelige for det oratoriske foredrag f. eks.: tiltale (apostrofe), spørgsmaal (interrogatio), indførelse af en anden som talende (sermocinatio).

I. Den fortællende og beskrivende prosa.

Den fortællende og beskrivende prosa er: enten 1) Historie, eller 2) Beskrivelse eller 3) Mindeskrifter.

1. Historie, der efter stoffets omfang inddeles i:

. . . . . .

Indeværende Aars offentlige Examen begynder her ved Skolen Fredag d. 25de Juni og fortsættes overensstemmende med hosføjede Tabel.

Onsdag d. 7de Juli Kl. 4 Eftermiddag holdes Optagelsesprøve med de indmeldte Gutter, som da møder i Skolegaarden med de Bøger, Tavler, Stilebøger o. s. v., som de før har benyttet.

Disciplene møder efter Ferierne paa Skolen Lørdag d. 21de August Kl. 6 Efterm., til hvilken Tid samtlige den Dags Dampskibe antages at have naaet Byen.

Disciplenes Forældre og foresatte samt enhver anden, der interesserer sig for Skolen og dens Ungdom, indbydes til at overvære den mundtlige Del af Examen og Bekjendtgjørelsen af sammes Udfald.

Kristiansunds Skolegaard d. 18. Juni 1880.

J. Elster Bødtker.

Aarsexamen

ved Kristiansunds offentlige Skole

Dage.	Formiddag Kl. 9.	Eftermiddag Kl. 4.
Fredag d. 25. Juni	G. Mathematik Larsen VI a Historie Rektor (Lind) V a Religion Bødtker V b Norsk Bruun IV a Norsk Landmark III a Tysk Jæger III b Norsk Skjoldborg I a Religion Guttormsen	V Norsk skr. Bruun IV Tysk skr. Jæger II b Historie Skjoldborg I Norsk skr. Lind
Lørdag d. 26. Juni	3 G. / 2 G. Latin Rektor VI b Tysk Jæger (Lossius) V b Religion Bødtker IV a Naturkundsk. Larsen IV b Norsk Landmark III a Norsk Skjoldborg II a Religion Guttormsen I b Norsk Lind	V Engelsk og Latin skr. Bødtker IV Prøveskrivn. Skjoldborg III Konstruktionstegning Lind
Mandag d. 28. Juni	G. Religion Bødtker VI b Historie Rektor (Lind) V a Norsk Bruun V b Tysk Jæger IV b Naturkundsk. Larsen III b Historie Skjoldborg I a Geografi Guttormsen	V Tysk skr. Jæger IV Mathem. skr. Volckmar II a Historie Skjoldborg
Tirsdag d. 29. Juni	1 G. / VI L. Latin Rektor (Bruun) VI E a Engelsk Bødtker (Lossius) IV a Geografi Jæger III a Historie Skjoldborg III b Naturkundsk. Larsen II Norsk skr. Lind I b Religion Guttormsen	VI a Tegning Skjoldborg V b Geografi Larsen IV L Latin Landmark IV E Engelsk Bødtker III Tysk skr. Jæger

1880.

for den højere Almendannelse.

Dage.	Formiddag Kl. 9.	Eftermiddag Kl. 4.
Onsdag d. 30 Juni.	2 G. / 1 G. Norsk Landmark VI E b Eng. Bødtker (Lossius) V a Historie Rektor V b Fransk Bruun IV b Geografi Jæger III a Naturkundsk. Larsen II b Religion Guttormsen I a Norsk Lind	Censur over VI's Tegneprøver af Skjoldborg, Frk. Ohlsen og Larsen. V L Latin Landmark V E a Engelsk Bødtker II a Tysk Lind
Torsdag d. 1. Juli	G. Fransk Bruun VI a Tysk Jæger (Lossius) IV a Historie Rektor IV b Religion Bødtker II a Norsk Lind I b Geografi Guttormsen	VI a Prøveskrivning Skjoldborg. IV Norsk skr. Landmark III b Religion Bødtker II b Tysk Lind
Fredag d. 2. Juli	G. Oldnorsk Landmark VI a Religion Bødtker (Pastor Søholt). VI b Mathem. Larsen (Lind) V a Fransk Bruun V b Historie Rektor III b Tysk Jæger II Regning Guttormsen	V. Mathem. skr. Lind IV Latin og Engelsk skr. Bødtker II Naturkundsk. Larsen
Lørdag d. 3. Juli	VI a Norsk Landmark (Bruun) VI b Geogr. Jæger (Bødtker) V a Geografi Larsen IV b Historie Rektor III Norsk skr. Skjoldborg I a Tysk Lind	V Prøveskrivn. Skjoldborg III a Geografi Jæger II b Norsk Lind

Dage.	Formiddag Kl. 9.	Eftermiddag Kl. 4.
Mandag d. 5. Juli	VI a Naturkundsk. Larsen (Volckmar) VI b Norsk Landmark (Bruun) IV a Religion Bødtker IV b Tysk Jæger III Regning Guttormsen II Tysk skr. Lind	
Tirsdag d. 6. Juli	G. Historie Jæger VI a Fransk Bruun (Lossius) VI b Naturkundsk. Larsen (Volckmar) V a Mathematik Lind III a Religion Bødtker I Regning Guttormsen	V E b Engelsk Bødtker IV a Tysk Jæger I b Tysk Lind
Onsdag d. 7. Juli	VI a Geogr. Jæger (Bødtker) VI b Fransk Bruun (Lossius) V a Naturkundsk. Larsen V b Mathematik Lind IV b Mathematik Volckmar II a Geografi Skjoldborg I a Historie Guttormsen	V b Naturkundsk. Larsen III b Geografi Jæger Optagelsesprøve med de nyindmeldte Disciple ved Lind og Guttormsen.

Dage.	Formiddag Kl. 9.	Eftermiddag Kl. 4.
Torsdag d. 8. Juli	G Græsk Brunn VI a Mathem. Larsen (Lind) VI b Religion Bødtker (Pastor Søholt) V a Tysk Jæger IV a Mathematik Volckmar II b Geografi Skjoldborg I b Historie Guttormsen	Kl. 12 Discipelbibliotheket aabent til Udlaan for Ferierne. Censur Kl. 5
Fredag d. 9. Juli	Censur.	Kl. 5 Sangprøve til Festen.
Lørdag d. 10. Juli	Prøve i Sang og Deklamation, hvorefter Udfaldet af Examen bekjendtgjøres.	